

Capítol Primer

PETRUS BARBERANUS

Ara ja fa mols anys, a l'Ora Marítima,
ciutà Avienus les riques Barcinos
car confonia dos ciutats: una Laie, un poblat
que existí a la vessant d'un puig damundamunt del Port
i domina les planes fins a Egara,
i l'altra, Barcino o Barkenoera el seu nom,
Aqui, al Mons Taber, enfront del mar.
A aquesta zona ans arribà Cneo Scipió
l'any DXXX de Roma, ab urbe condita,
després del desembarcament a Emporion
per a tallar la retirada a Anníbal
que ja passava els Apls, continuant cap a Roma.

davant

Es fundà la Colonia i fou anomenada
Iulia Augusta Faventia et Paterna Barcino
i aviat va quedar comunicada
amb Roma i amb Tarraco per importants vies.
Va ser lloc de treball, de comerç i de festes
i exportava pernils, esclaus i molts bons vins,
teixits de llana, cereals i oli.
A poc a poc la gent es va mesclar
amb els conqueridors, més que ho avien fet
amb fenicis i grecs, que només traficaven.
I la ciutat feliç era cobdicia
dels invasors del Nord, francs i alamans,
que el seu enclavament i riquesa volien,
i tenia censats molts cents de ciutadans
quan va ser devastada: i s'arruïnà el Temple

d'August, i l'Acueducte i el formosíssim Forus,
i les Termes també, tot constrict en pedra.
Però al DCCLXXXVIII de Roma, fou refeta,
cerclada per muralla més alta que cinc homes.
El llatí era parlat i l'entenien tots
bé que no era molt pur. El cristianisme
s'infiltrà amb les noves onades de soldats,
s'imposà, i hagueren Bisbes i Basilica.
LXI anys abans de que caigués l'Imperi,
Ataulf el Got, arribat de les Galies,
com aliat de Roma, Pusà Cort a Barcino.
La Vila emmurallada seguí pròspera i fou
refugi successiu de gent foragitada:
el Comte sebastià, Teodoric,
el Duc Paulus... I ell Dret Romà

barrejat amb el Got, ha arribat fins avui,
donç el got foren pocs, i la ciutat
ni ho notà. Jo, Petrus Barberanus, cristià
descendent de legionari de Galia Transalpina,
i casat amb Lavínia de Gerunda,
que alabo ma ciutat i sa gallardia
i que a més conto els anys segons la Era Hispanica
restant-li XXXiiii a la de Roma,
crec en l'avenir de Barciní, encara que s'acosten
temps durs, com així ho anuncien
a places i esglésies, però penso també
que els fills i els nets, més mestissos que jo,
continuaran vivint aquí, aquí, aquí.

Capítol según

HAMMAD AL-MUSAR

Bisn Al-láh al-rahman al-rahim:

sia Deu lloat, sobirà de tot mon!

Soc Hammad al Musar, musulmà

refugiat a la Taifa de Dertosa

arribat fugitiu com esclau escrivà

de Barcino, que es la ciutat on vaig neixer,

sobre la que ara escric, en sa glòria i desgracia.

Els creients arribarem a Barcino de Hispania

L'any 96 de l'Hégira del Profeta Muhammad,

en una galopada, tan sols set anys després

de que Tarik saltès des-de la costa d'Àfrica.

Sols el Valli manava sobre el Comte cristià

y sobre la nombrosa població jueva.

i Barcino era pròspera: l'or

rodava pels carrers, els mercats i les hammes

i es corria la pólvora a les festes.

Ben aviat fou colpida per els cristians del Nord:

la ciutat resistí a Ludovicus Pius

mes va caure amb honor el 181.

Molts avantpassats meus varen restar aquí,

amb les famílies, i també es quedaren

els cristians conversos a l'Íslam.

La ciutat s'imposà als Comptats infidel

i seguí prosperant a espatlles nostres: el Comte

sostituí al Vali i el Veguer al Caid,

i els fidels a Al-láh vivien com esclaus.

I aquí arribà Al-Mansur, a qui un Comte negaba

pagar un tribut pactat, i arranà la medina.

Parlaba el meu besavi de la reconstrucció

i inici d'altres barris que ja he travessat jo:

el de les Puellas, i el que ells anomenàven Vila Nova,
just a tocar la mar, i també el del Pinus.

Els comptes successius varen ser coratjosos

encara que crudels. A les seves dressanes

construïren ben aviat centenars de vaixells,

bastiren tres alfòndiques. Es traficà aleshores

amb l'or, i ai! esclaus per l'Orient i les illes,

s'encunyava moneda, a la que deien mancús

d'or barceloní, i es cobraban impostos

a les molt febles taifes frontereres.

Els barris i els poblats que eren a extramurs

varen ampliar el perímetre de la antiga medina,

i, per a greu escàndol, creixia el call jueu:
un dia aquesta gent tindrà el seu càstig.
Jo, vidu ara d'Aixa, la meua última dona,
m'asilà a Dertosa amb els meus fills,
taifa avui provocada per el Compte
Ramón Berenguer IV, el casat amb la filla
d'un rei aragonès anomenat Ramir.
Però jo invoco Al-láh, únic i sempitern,
que no engendrà ningú ni ningú l'engendrà
i que no n'hi ha d'igual, per a que em salvi
oh Muhammad! i per Ell ens arribi la victòria
i mori jo a Barcino quan complxi els meus dies.

Capítol Tercer

JOSEPH MARIMÓN

L'època del Comtes i Reis fou,
per a Barcelona, agitada i gloriosa.
La ciutat eixamplà amb afany les muralles
cap a Nord, cap al barri del litoral ~~del litoral~~ de l'Est,
i al Oest, abraçaba el raval musulmà.
L'arquitectura gòtica grimpà sobre el romànic
en els temples, i pura, mostrà la seva llum
en les obres civils: el Tinell,
Saló de Cent, Pati dels Tarongers,
Hospital de la Creu, noves Drassanes,
i oh, carrer de Montcada i els palaus
de formoses escales i arcs en punta.

Pere el Cerimoniós caminà per la Rambla,
riera antiga inclosa a la ciutat,
Jaume el Conqueridor saltà a Mallorca,
copsà després Valencia i seguí cap a el Sud
i retornà a Palau per a escriure la Crònica,
i els fills i nets el varen imitar.

?
/ Per la pesta o mal any primer moriren
deu mil barcelonins; ^{una} seguí altra pesta negra
que reapareixia amb forta intermitència.

La crisi esgarrapava la malalta ciutat,
mes amb tot varen creixer Confraries i Gremis
i es va crear la Taula de Canvi, banca pública.

/ I en aquest escenari d'activitat i mort
Barcelona lluita, enlluernada de festes,
fins que el poble senzill, la Busca, plantà cara

al poder de la Biga, que fruien uns pocs.
Al morir sense fills el Compte i Rei Martí,
a Casp fou elegit, entre altres aspirants,
en Ferràn d'Antequera, de castellana estirp.
I en casarse el seu net, aquí Ferràn II,
amb Isabel, motajada Catòlica,
l'unió va favorir als castellans
que es quedaren després, i en l'exclusiva,
amb la sort i riquesa d'ultramar.
I malgrat veure molts barcelonins
a Colom atansanse vora els Reis,
envoltat d'indis i d'ocells i joies
a la graonada del Tinell, quan retornava
del seu primer viatge al dit Nou Mon,
tot l'or americà va anar a para a Sevilla

i el nostre Port caigué. Gènova suplantava
a Barcelona en comerç i finances
i València també prenia iniciativa
dintre dels nostres regnes. Ah malviatge!
la casa se trastàmarà, que humilià la ciutat
i va perseguir als meus amb gran fieresa.
A l'any de gràcia de MDXVI
data en que ha mort l'últim dels Comptes i Reis,
el que aixó dicta, Joseph Marimón,
nascut a Barcelona i descendent
de jueus conversos de Montblanch,
deixo aquets comentaris de la ciutat que estimo.

Capítol Quart

ANDREU ROIG

Amb els primers reis Austries tenia Barcelona
vint y cinc mil persones, i va volguer aixecar
l'ànim i les banderes. Les Drassanes
construïren llavors grans naus de guerra
per a lluitar a Nàpols i també contra el turc.
L'or d'ultramar i altres metalls preciosos
pasaven per aquí i fugien a Italia
esquivant els pirates de les costes del Sud
però no els bandolers de aquestes terres.
S'ompliren els carrers de pagesos pobríssims,
l'artesanat creixia i s'encunyà moneda
que negociaba el Banc de la Ciutat.

Barcelona creixia, però no Catalunya,
que llangia i anava despoblant-se.
Ens ficà el Conde Duque de Olivares
en guerra contra França; fou el Corpus de Sang,
la gran insurrecció dels Segadors,
i Pau Claris tentà la Secessió
mes brindà el Principat al Rei francès Lluís XIII,
i en firmarse la pau, en Felip IV
el Rosselló va cedir als gavatxos.
La continuà sobresaltada
en el canvi de segle: el Rei Carles II,
sens successió, nomenà com a hereu
a Felip, un francès, net de Lluís XIV,
però després Catalunya es negava
a continuar tenint-lo com a Rei
-donç trencà el jurament de respectar les Lleis-

i s'alià al bàndol de l'Archiduc d'Austria.

La guerra va acabar amb la victòria
del francès, mes els barcelonins lluitaren
fins a morir, amb Casanova i Villarroel al front.

La Corona abolí les Lleis i Institucions
i proscribí l'idioma: i va ser enderrocat
més de vuit-centes cases al Barri de Ribera
per a bastir allí una Ciutadella.

I altre cop començar: d'entre les runes
la ràbia o el dolor confortà Barcelona,
que organitzà la indústria, mercadejà amb Amèrica,
ben aviat amplià el Port i desplaçà Sevilla
a el molt ric mercat colonial
i la ciutat tenia més de cent-mil persones.
Altra invasió francesa, i Bonaparte

ens collí a contrapeu: la població minvava
mes tornà a disparar-se quan el cors ja fugia.
I s'accelera tot: hi ha vapor a les fàbriques
i els obrers reemplacen els artesans lliures,
i en desamortitzar-se tots el béns de l'Església
els nous amos es van acabalar
i les rendes agràries s'invertiren aquí.
Jo, Andreu Roig, barceloní, Oficial de Notari,
he viscut el final de la ressenya,
el rabent despertar de Barcelona,
he escoltat la campana del primer tren d'Espanya
i poso ma esperança en un futur
de progrés i de pau per a la meva gent.

Capítol Cinquè

JOAN MANUEL HORTA I LÓPEZ

Van brostar com bolets les empreses fabrils,
i altes cases i flamants palauets,
s'obriren nous carrers a Ciutat Vella:
Jaume I, Ferràn, Unió, Princesa...
Va ser realitat l'Eixample de Cerdà:
retícula d'un quadre de cent metres
entre l'eix de l carrers, i canton en xamfrà.
Creixien Sant Gervasi, Les Corts, Gràcia,
va neixer el Poble Nou, i també Sant Martí
i foren agregats Sants, Horta i Sarrià.
Ja desapareixeren totes les muralles
i fou joiosament enderrocada

L'odiada Ciutadella, que es transformà en un parc,
Les Rondes emmarcaren la capital històrica
i fou l'Exposició de l'any 88.
Oh joiells de Gaudí, de Puig i Cadafalch,
Domènech Montaner i altres i altres!
I recents immigrants varen tornar a omplir
els barris perifèrics: murcianos i andalusos.
Sorgiren les tensions i ben aviat
cremaven les esglésies a la Setmana Tràgica.
I la ciutat creixia, entre explosions
i atemptats d'anarquistes i sicaris:
per fi, la Dictadura de Primo de Rivera.
L'Exposició a Montjuïc del 29
transformà la muntanya i propicià altres obres.
Fou després la II República Espanyola

i Catalunya reconquerí les seves velles Lleis
i Institucions, mes aixó durà poc,
donç del Front Popular a la Guerra Civil.
Barcelona, fidel a la Republica,
ho va pagar ben car: ciutat oberta
va sofrir els bombardejos més salvatges,
i la fam i la mort als carrers enfrontats,
la desfeta final i la misèria.
De bell nou, sens llibertat i sens Institucions,
i el català, prohibit. Però la burgesia
pactaba amb el tirà: posà sa vella industria
a funcionar, entre fam i entre por,
i especulava amb tot. I així el caos
regia la ciutat, entre els miliers
de barraques i hortets de llauna dolça i fusta.

Els ciutadans, però, eren despertos: començaren
les vagues de tramvies que atordiren carrers,
parades laborals, protestacions,
i els sindicats i àdhuc partits polítics
entraren a les fàbriques i aules.
Dins de l'Ajuntament, i seguint ordres,
diuen que hem d'allunyar a obrers i estudiants
de la ciutat cap a la perifèria,
però ells donen permís al desafur
de tants de gratacels i nules zones verdes
a una Barcelona col.lapsada i malmesa.
Qui suscriu, Joan Manuel Horta i López,
Arquitecte Municipal, ridícul empleat,
estic avergonyit i sols espero
que ben aviat acabi aquest desastre.

Capítol Sisè

VICTOR ALEXANDRE

Sí, vin i cin anys passen ràpid
i més si han estat tensos. Vaig neixer a Barcelona
once anys després de mort el Dictador,
a una data a la qual la ciutat meva
fou nomenada seu dels Jocs Olímpics.
Moltes coses canviaren des.de que va finir
l'agonia lentíssima en aquell llit d'horror:
el meu avi explicaba que hi hagué joia i pànic
a les cases, que després jurà el Rei,
que varen seguir temps de confusió i espera,
que milers de persones clamàven pels carrers
Llibertat, Amnistia, Estatut d'Autonomia,

i que en saber més tard el resultat
de les primeres eleccions ben lliures,
ompliren a vessar la Plaça de Sant Jaume
amb les propies banderes, cantant Els Segadors.
I teniem de nou la Generalitat
i el Parlament també, i el nostre idioma
eixí de les cavernes i es va ficar a l'Escola,
i haguè gaubança i surt: un home de tricorni
assaltava a Madrid la seu del Congreso,
mes d'allà anà a presidi. Pero la recessió
dels anys setanta colpia Barcelona
i mils de ciutadans caigueren a l'atur
o s'en van tornar al Sud. La ciutat va aguantar
més d'allò que podia imaginar-se,
portà a efecte importants reformes populars,

i creà zones verdes, i molts jardins i parcs,
 i escoles, guarderies i mercats;
 donà nou us a antigues construccions
 públiques i privades, i es posà a sanejar
 els barris perifèrics i també Ciutat Vella;
 plantàren milers d'arbres als carrers i a les places.
 Per a els Jocs del 92 es feren
 obres molt ambicioses que encara avui perduren
 i que els barcelonins les poden contemplar:
 així el Passeig Marítim, des de El Morrot
 fins a la Vila Olímpica, i unida
 la ampla zonaportiva de la Diagonal
 amb Montjuïc, i els tres Cinturons enllestits,

i el tunel del Vallès, i el arranjat Estadi,
i el joíell que anomenen Palau d'Esports Sant Jordi...
Natejà Barcelona la cara a les façanes,
i va anar ampliant el Metro, la xarxa d'autobusos,
i desaparegueren els focus de misèria.
Ningú no distinxeix avui entre nosaltres
els ciutadans antics dels immigrants
perque ja som un tot: i la gent parla
no sols el català i el castellà,
i molts també francès i anglès.
Jo, Víctor Alexandre, estudiant d'Història,
he vist com canviava de continu
la ciutat, ara ja una gran metròpolis,
que propaga cultura i cortesia
i que es oberta al mar, al mar i al Mon.